

Uttalande av Pressens Opinionsnämnd dnr. 17382, exp. nr. 107/2018

PON: Påståenden borde ha fått bemötas

Pressens Opinionsnämnd klandrar Året Runt för att ha publicerat nedsättande påståenden om en tidigare anställd vid IB utan att han fått möjlighet att bemöta dem.

I nummer 42/2017 publicerade Året Runt en artikel med rubriken **IB-affären – En politisk verböld i svensk samtidshistoria**.

Tidskriften skrev om den svenska underrättelseorganisationen IB som Jan Guillou och Peter Bratt avslöjade i Folket i Bild/Kulturfront den 3 maj 1973.

Enligt Folket i Bild/Kulturfront hade den IB-anställda Gunnar Ekberg bekräftats vara infiltratör i FNL-gruppen i Göteborg, medlem i maoistiska KFML och hade haft en framskjuten roll i en solidaritetsgrupp för Palestina. Enligt Året Runt hade uppdraget varit att lämna redogörelser om verksamheten och samtidigt sabotera. Gunnar Ekberg hade senare förklarat att IB ville veta om rörelserna finansierades av främmande makt.

Gunnar Ekberg hade bland annat bombhotat ett par flygplan, enligt Året Runt för att visa sig hängiven inför palestinerna med förhoppning att israelerna skulle beskyllas för det. Gunnar Ekberg citerades: *”Jo, jag har gått in och lurat folk, jag har seglat under falsk flagg. Men det är ett lätt offer att göra när du tittar på vad du har för sorts motståndare.”*

I artikeln beskrevs också att en chefsåklagare senare hade avskrivit alla misstankar mot IB angående bombhot, inbrott och åsiktsregistrering. Det stod också att Jan Guillou, Peter Bratt och Håkan Isacson (som hade berättat om IB för Peter Bratt) åtalades och dömdes för spioneri och försök till spioneri.

I artikeln i Året Runt återgavs vad Jan Guillou hade skrivit i Aftonbladet i maj 2013. I citatet ingick nedsättande påståenden om Gunnar Ekberg och han anklagades för att ha begått terrorbrott.

Anmälaren: Borde ha fått ge min version

Gunnar Ekberg anmälde publiceringen och hävdade att Året Runt hade brutit mot god publicistisk sed genom att dels inte inhämta hans version, dels bygga sin artikel på det som Jan Guillou och Peter Bratt samt kretsen kring Folket i Bild/Kulturfront påstod. Året Runt hade medvetet tagit ställning för att framställa Jan Guillou och Peter Bratt som oskyldiga och honom som klandervärd och brottslig.

Tidningen: Håller med anmälaren

Tidningens ansvariga utgivare höll med om att mycket talade för att Gunnar Ekberg borde ha fått framföra sin syn på händelseförloppet innan publiceringen. Den aktuella publiceringen

överensstämde inte i alla delar med god publicistisk sed och detta beklagade tidningen. Året Runt hade kontaktat Gunnar Ekberg efter publiceringen.

PO: Anklagad borde fått bemöta påståenden

Artikeln beskriver händelser som ägde rum för drygt 40 år sedan. När historiska händelser ska skildras kan det, precis som vid dagsaktuella händelser, finnas olika synsätt på vad som skett och vad som anses relevant att rapportera om. En tidning har stor frihet att välja hur den vill rapportera om en händelse, under förutsättning att publiceringen sker i överensstämmelse med god publicistisk sed.

Det finns mot bakgrund av detta inte anledning att rikta kritik mot Året Runt för hur tidskriften valt att berätta om IB-affären, vilka källor som använts eller vilka bilder som illustrerat artikeln.

När en namngiven person kritiseras eller på annat sätt beläggs med negativa påståenden bör emellertid personen ges möjlighet att svara på de påståenden som görs om honom eller henne.

I artikeln beskrivs verksamhet som Gunnar Ekberg ska ha ägnat sig åt som anställd av IB. Gunnar Ekberg anser att tidningen genom att använda ordet "sabotera" insinuerat att han begått en brottslig handling, sabotage. Utifrån hur ordet används i artikeln syftar ordet snarare på att Gunnar Ekberg försökt förstöra för de grupper som han infiltrerat. Genom att ett tidigare uttalande från Gunnar Ekberg används i anslutning till detta har Gunnar Ekberg fått komma till tals angående vad syftet med hans handlande varit.

Att det i artikeln framstår som att regeringen var inblandad i att misstankarna mot IB lades ner innebär inte att Gunnar Ekberg i det sammanhanget pekats ut som klandervärd.

Däremot innehåller Jan Guillous citat i slutet av artikeln nedsättande påståenden om Gunnar Ekbergs person samt påståenden om att han ska ha begått terrorbrott.

Det ingår inte i PO:s uppdrag att avgöra vad som är sant eller falskt i ett fall som detta, utan om den utpekade utsatts för en oförsvarlig publicitetsskada. Med tanke på påståendenas karaktär borde Året Runt ha gett Gunnar Ekberg möjlighet att bemöta Jan Guillous uppgifter. Året Runt har också i viss mån medgivit att de borde ha kontaktat Gunnar Ekberg innan publiceringen. Det är bra att tidskriften varit i kontakt med Gunnar Ekberg efter publiceringen.

Gunnar Ekberg har även haft synpunkter på det citat han tillskrivits. Det har inte under utredningen framkommit vilken källa citatet härrör ifrån. Det är inte otänkbart att två personer kan ha olika minnesbilder av vad som sagts. Om tidningen hade tagit kontakt med Gunnar Ekberg innan publiceringen hade dock hans citat kunnat kontrolleras.

Året Runt har förorsakat Gunnar Ekberg en oförsvarlig publicitetsskada genom att inte ge honom möjlighet att bemöta de nedsättande påståenden som Jan Guillou lämnat om honom. Det är bra att tidningen tagit kontakt med Gunnar Ekberg i efterhand, det kan dock inte lindra den publicitetsskada som han drabbats av till följd av publiceringen. För detta bör tidningen klandras.

Därför faller PON artikeln

Pressens Opinionsnämnd gör samma bedömning som PO och finner att tidningen ska klandras för att ha brutit mot god publicistisk sed.

Detta är en förkortad version av Pressens Opinionsnämnds beslut. Beslutet i sin helhet kommer att finnas tillgängligt på PO:s/PON:s hemsida www.po.se.